

รายงานผลการสังเคราะห์ผลการดำเนินงานของโรงเรียน

กลยุทธ์ที่ ๓ ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงและลดความเหลื่อมล้ำ ผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนา
เต็มตามศักยภาพ

ประเด็นที่ ๓.๓ ร้อยละ ๑๐๐ ของโรงเรียนที่จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาสังคม
ให้กับผู้เรียน

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหายาเสพติดนับวันจะมีความซับซ้อน มีเครือข่าย และกลุ่มการค้าพร้อมที่จะกระจายยาเสพติด
เข้าสู่กลุ่มเสี่ยง เยาวชนในสถานศึกษาก็เป็นเป้าหมายหนึ่งในการแพร่ระบาดของยาเสพติด การป้องกันและแก้ไข
ปัญหาเสพติดในสถานศึกษานั้นมุ่งเน้นสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนไม่ให้เข้าไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด และ
อบายมุข มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการป้องกัน แก้ไข และเฝ้าระวังไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติดเข้ามา
ในสถานศึกษา

การที่จะทำให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา มีคุณธรรม
จริยธรรม ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง สถานศึกษาต้องดำเนินการจัดการเรียนการสอน และ
กิจกรรมต่าง ๆ โดยสอดแทรกความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับยาเสพติด ในการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้
ต่าง ๆ การสร้างเสริมทักษะชีวิตในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือกิจกรรมนักเรียนในรูปแบบที่
หลากหลายเพื่อ ตอบสนองความสนใจและความถนัดของนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนโยบายและเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนใน
ด้านความสามารถ และทักษะ ตลอดจนคุณลักษณะที่จะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของ
หลักสูตร และมีภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิต ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมทางสังคม
ที่เปลี่ยนแปลง และท้าทาย ซึ่งต้องใช้กระบวนการคิด และตัดสินใจที่เหมาะสม และเสริมสร้างทักษะชีวิตให้ผู้เรียน
คิดตระหนักรู้ และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น คิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีทักษะในการ
จัดการกับอารมณ์ และความเครียด รู้จักสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ด้วยการจัดการเรียนการสอน และจัดกิจกรรม
พัฒนาผู้เรียนที่เสริมสร้างทักษะชีวิตให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามวัย

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อรายงานผลการสังเคราะห์การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันการติดสารเสพติด
ในรูปแบบของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยเลือกกิจกรรมที่โดดเด่นและเกิดผลสำเร็จ ของ
สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต ๑

กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ ๕, ๖ และขยายโอกาส สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต ๑ จำนวน ๑๐๔ โรงเรียน จำนวนนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๔,๕๐๐ คน

การสังเคราะห์ครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนในสังกัดทุก
โรงเรียนโดยสังเคราะห์จากกิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการตามยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน
แผนงานที่ ๓ การสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด (Potential Demand)

นโยบายการดำเนินงาน

รัฐบาลได้กำหนดให้ปัญหายาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติ ที่ทุกหน่วยงานจะต้องระดมสรรพกำลังเข้าร่วมป้องกันและแก้ไขยาเสพติด ภายใต้ยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะผู้รับผิดชอบหลัก ได้มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ลงวันที่ ๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ มอบหมายให้หน่วยงาน และสถานศึกษานำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การจัดการเรียนการสอนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ต้องดำเนินงานตามมาตรการ ๕ มาตรการ และกลยุทธ์ ๔ ต้อง ๒ ไม่ ดังนี้

๑. มาตรการป้องกัน สถานศึกษาจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามกลุ่มสนใจ เพื่อเสริมสร้างความตระหนัก และปลูกจิตสำนึกไม่ให้นักเรียนไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เช่น กิจกรรมห้องเรียนสีขาว กิจกรรมสถานศึกษาสีขาว กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมครูพระสอนศีลธรรม กิจกรรมครู D.A.R.E. กิจกรรมสภานักเรียน กิจกรรมฝึกทักษะอาชีพ เป็นต้น

๒. มาตรการค้นหา สถานศึกษาจัดระบบการคัดกรอง จำแนกนักเรียน เช่น กิจกรรมสำรวจสภาพการใช้สารเสพติด สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องรายงานในภาคเรียนที่ ๑ ภายในวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ภาคเรียนที่ ๒ ภายในวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน กิจกรรมการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กิจกรรมการจัดทำทะเบียนกลุ่มเสี่ยง เป็นต้น

๓. มาตรการรักษา สถานศึกษาจัดระบบส่งต่อกลุ่มเสี่ยง กลุ่มติด นำสู่การบำบัด เช่น การจัดค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม กิจกรรมจิตสังคัมบำบัดในสถานศึกษา กิจกรรมกีฬา ดนตรี เป็นต้น

๔. มาตรการเฝ้าระวัง สถานศึกษาดำเนินการจัดให้มีนักเรียนแกนนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเฝ้าระวังไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติด เช่น โครงการตำรวจประสานงานโรงเรียน กิจกรรมเพื่อที่ปรึกษาเพื่อนศูนย์เพื่อใจวัยรุ่น To Be Number One กิจกรรมบ้านหลังเรียน เป็นต้น

๕. มาตรการบริหารจัดการ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน มีแผนปฏิบัติการ มีการสนับสนุนงบประมาณ มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และสรุปรายงานต้นสังกัด

กลยุทธ์ ๔ ต้อง ๒ ไม่

๑. สถานศึกษาต้องมียุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่สอดคล้อง กับสภาพปัญหา และบริบทในพื้นที่

๒. สถานศึกษาต้องมีแผนปฏิบัติงานยาเสพติดในสถานศึกษาที่ชัดเจน

๓. สถานศึกษาต้องพัฒนาระบบงานรองรับยุทธศาสตร์ ๔ ระบบ ได้แก่ ระบบป้องกัน ระบบเฝ้าระวัง ระบบดูแลช่วยเหลือ และระบบบริหารจัดการ

๔. สถานศึกษาต้องมีเครือข่ายการทำงานระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน

๕. สถานศึกษาไม่ปกปิดข้อมูล กลุ่มเสี่ยง กลุ่มติด กลุ่มค้ายาเสพติด

๖. สถานศึกษาไม่ผลักปัญหา ไม่ไล่นักเรียนออกจากสถานศึกษาให้นำไปบำบัดรักษาเมื่อหายแล้ว ให้กลับมาเรียนตามปกติ

เกณฑ์การพิจารณาคุณภาพการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

๑. การสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในสถานศึกษา ชั้น ป. ๕, ๖ หมายถึง การสร้างเสริมทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันยาเสพติดในนักเรียนชั้น ป.๕,๖ โดยเลือกใช้รูปแบบกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

รูปแบบที่ ๑ การจัดให้มีวิทยากรสอนทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา ที่ต้องทำการสอนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ มีเนื้อหาหลักของการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด และจำนวนชั่วโมงการสอนใกล้เคียงกัน เช่น ครูพระสอนศีลธรรมเพื่อการป้องกันยาเสพติด ครูตำรวจ D.A.R.E ครูสอนศาสนา ครูตำรวจ ครูแกนนำ หรือวิทยากรอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

รูปแบบที่ ๒ การจัดให้มีกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันยาเสพติดที่หลากหลายอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยสถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมอย่างน้อย ๕ กิจกรรมจากทั้งหมด ๑๐ กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด ด้านยาเสพติด

๑. มีการจัดกิจกรรมศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE

๒. มีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อนปรึกษาเพื่อน (ห้องเรียนสีขาว เณรมหาวชิราวุธ)

๓. มีการจัดกิจกรรมด้านยาเสพติดของสถานักเรียน

๔. กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม

๕. กิจกรรมจิตอาสา/บำเพ็ญประโยชน์

๖. กิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดหรือการป้องกันยาเสพติด

๗. กิจกรรมฝึกอาชีพ

๘. กิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ เช่น กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น

Computer/Internet ค่ายเสริมทักษะการเรียนรู้ต่าง ๆ

๙. กิจกรรมกีฬาและนันทนาการ เช่น กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม ศิลปะ ดนตรี

๑๐. การจัดกิจกรรมป้องกัน เฝ้าระวังปัญหาเสพติดในสถานศึกษา หมายถึง การจัดกิจกรรมป้องกัน เฝ้าระวังปัญหาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงวัฒนธรรม และกรุงเทพมหานคร โดยเป็นสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับชั้น ป.๑ - ม.๓ (ขยายโอกาส) ม.๑ - ม.๖, อาชีวศึกษา

สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมป้องกัน/เฝ้าระวังปัญหาเสพติดอย่างน้อย ๔ กิจกรรม จากทั้งหมด ๑๙ กิจกรรม โดยใน ๔ กิจกรรมนั้น จะต้องเป็นกิจกรรมสำคัญตามยุทธศาสตร์ฯ อย่างน้อย ๒ กิจกรรม จากกิจกรรม ดังนี้

๑. วิทยากรเพื่อการป้องกันยาเสพติดเข้าสอนนักเรียนในโรงเรียน

๒. มีการจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจประสานงานโรงเรียน

๓. มีการสำรวจ ค้นหา นักเรียนกลุ่มเสี่ยง เสพ/ติด และกลุ่มค้า

๔. มีการจัดค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสำหรับนักเรียน/นักศึกษา ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง

๕. มีการจัดค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสำหรับนักเรียน/นักศึกษา ที่อยู่ในกลุ่มเสพ

๖. มีการทำจิตสังคัมบำบัดในโรงเรียน

๗. มีการส่งต่อผู้เสพ/ผู้ติด เข้ารับการบำบัดรักษาที่อื่น

๘. มีการจัดกิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาดด้านยาเสพติด

๙. มีการจัดกิจกรรมศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE

๑๐. มีการจัดกิจกรรมด้านยาเสพติดของสถานักเรียน

๑๑. มีการจัดกิจกรรมช่วงเวลาหลังเลิกเรียน

๑๒. มีการสำรวจพื้นที่เสี่ยง/ปัจจัยเสี่ยงรอบสถานศึกษาในระยะ ๕๐๐ เมตร

๑๓. มีการตรวจเยี่ยม/ตรวจตราพื้นที่เสี่ยงรอบ ๆ สถานศึกษาในระยะ ๕๐๐ เมตร

๑๔. มีกิจกรรมเพื่อการป้องกันและเฝ้าระวังปัญหาเสพติดร่วมกับผู้ประกอบการ

๑๕. มีนักเรียนแกนนำต่อต้านยาเสพติด

๑๖. มีครูแกนนำที่รับผิดชอบงานด้านยาเสพติด
๑๗. มีการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองในสถานศึกษาและชุมชน
๑๘. มีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อนปรึกษาเพื่อน (ห้องเรียนสีขาว เณลิมพระเกียรติ)
๑๙. มีการจัดกิจกรรมในช่วงปิดภาคเรียน

หมายเหตุ : ลำดับที่ ๑-๑๔ เป็นกิจกรรมสำคัญตามยุทธศาสตร์พลงแผ่นดิน ฯ (รวม ๑๔ กิจกรรม)

: ลำดับที่ ๑๕ -๑๙ เป็นกิจกรรมทั่วไป (รวม ๕ กิจกรรม)

ผลการดำเนินงาน

ด้านนักเรียน

๑. นักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้ร่วมกิจกรรม ร้อยละ ๑๐๐
๒. นักเรียนเกิดจิตสำนึก ที่จะห่างไกลยาเสพติด
๓. นักเรียนได้ฝึกการจัดการกับอารมณ์และความเครียดของตนเอง
๔. นักเรียนรับฟังความคิดเห็นและเข้าใจผู้อื่น
๕. นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเอง และเกิดความภูมิใจ
๖. นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม
๗. นักเรียนมีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ทำหลังเลิกเรียน
๘. นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
๙. นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพได้
๑๐. นักเรียนสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ด้านสถานศึกษา

๑. โรงเรียนได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่ายส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนหนังสือ
๒. โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน ภาคีเครือข่าย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๓. โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือ และได้รับการสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนจากผู้ปกครอง ชุมชน ภาคีเครือข่าย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ด้านครู

๑. ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ มีจิตสำนึกในการดูแล เอาใจใส่ ใฝ่ระวังนักเรียนไม่ให้เข้าไปข้องเกี่ยวกับอบายมุข และสิ่งเสพติด
๒. ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครอง ชุมชน ในการส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนหนังสือ

ด้านผู้ปกครองและชุมชน

๑. ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา มีจิตสำนึกร่วมกันในการส่งส่งดูแลบุตรหลานไม่ให้เข้าไปข้องเกี่ยวกับอบายมุข และสิ่งเสพติด

ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ

๑. มีการกำหนดยุทธศาสตร์ร่วมกันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงวัฒนธรรม และกรุงเทพมหานคร
๒. ผู้บริหารสถานศึกษา และครู มีความตระหนัก และให้ความสำคัญกับปัญหาเสพติด

๓. ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ภาควิชาเครือข่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

๔. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม และสนับสนุนจัดการเรียนการสอนโดยนำทักษะชีวิต มาบูรณาการเข้ากับสาระการเรียนรู้ทั้ง ๘ กลุ่มสาระ

๕. มีกิจกรรมที่หลากหลายให้นักเรียนได้เลือกตามความสมัครใจ

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรสอดแทรกทักษะชีวิตในสาระการเรียนรู้ทั้ง ๘ กลุ่มสาระ

๒. ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ภาควิชาเครือข่าย ควรร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

๓. สถานศึกษาต้องมีเครือข่ายผู้ปกครอง ในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนานักเรียน ให้เป็นแนวทางเดียวกันกับที่โรงเรียนต้องการ และต้องมีการประเมินผลทั้งที่โรงเรียน ที่บ้านอย่างต่อเนื่อง

๔. ควรสนับสนุนงบประมาณ ให้มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน

๕. ควรมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาพัฒนาต่อยอด

๖. ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ฝึกให้นักเรียนกล้าแสดงออก แสดงความคิดเห็นในทางที่ถูกต้อง

เหมาะสม

๗. ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง เปิดใจยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน ในทางที่ถูกต้องเหมาะสม

แนวทางการพัฒนา

๑. ควรส่งเสริม และส่งครูเข้ารับการอบรม การพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนทั้ง ๘ กลุ่มสาระ

๒. ควรมีการนิเทศติดตามผลในทุกกิจกรรม เพื่อสานต่อกิจกรรมให้เป็นรูปธรรมที่ต่อเนื่อง ยั่งยืน

๓. ควรจัดทำหลักสูตร และตัวชี้วัดเพื่อรองรับการประเมิน

๔. ควรจัดทำตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้ ที่สะท้อนพฤติกรรมทักษะชีวิตตามที่คาดหวัง

๕. ควรส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

๖. ควรส่งเสริม ยกย่อง สร้างขวัญ และกำลังใจให้กับนักเรียน และสถานศึกษา

๗. ควรประชุม ชี้แจง พบผู้ปกครองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

.....